Splošne vesti

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE DAVORINU TRSTENJAKU

V Kostajnici, v savski banovini, je bila v nedeljo 16. septembra odkrita spominska plošča Davorinu Trstenjaku, velikemu šolniku in pedagoškemu pisatelju. Na griču »Djed« v bližini Kostajnice, sedaj prirodnem parku, ki ga je zasadil za časa svojega učiteljevanja v tem kraju Trstenjak s svojimi učenci, je izbralo tamkajšnje sresko društvo JUU lep prostor kamor je postavilo skupno s prebivalstvom skromen spomenik svojemu vzorniku in svojemu učitelju.

Svečanostim so prisostvovali, poleg zelo velikega števila tamkajšnjega prebivalstva tudi zastopniki JUU, predsednik tov. Ivan Dimnik, tajnik tov. Milinko Lazić ter predsednik sekcije JUU za savsko banovino tov. Đuro Logomerac. Tudi »Hrvatski pedagoško-književni zbor« in »Udruženje meščanskošolskega učiteljstva« sta poslala svoje zastopnike. Iz vseh bližjih in daljnih krajev je prihitelo nad 400 učiteljev(ic), da so počastili spomin svojega voditelja.

Svečanost je otvoril s svojim govorom g. Branko Sekirica, sreski šolski nadzornik, ki je najprej prečital brzojavke Nj. Vel. kralju, prosvetnemu ministru in banu savske banovine. V svojem govoru je poudaril velike zasluge pokojnega Trstenjaka na prosvetnem in socialnem polju ter velik pomen njegovega pedagoškega dela. — Po njegovem govoru je predsednik sreskega društva JUU tov. Pavle Matijašević odkril spominsko ploščo.

Tov. Ivan Dimnik je v krasno zasnovanem govoru orisal življenje in delo pokojnega Trstenjaka in v imenu Jugoslovenskega učiteljskega udruženja položil lavorjev venec. Nadalje so govorili še zastopniki omenjenih društev in nekdo v imenu bivših Trstenjakovih učencev.

Zvečer je priredilo učiteljsko pevsko društvo »Ivan Filipović« v Kostajnici slavnostni koncert.

† MILADIN CVIJOVIĆ

Dne 5. septembra t. l. je umrl v Beogradu bivši upravitelj onovne šole kralja Aleksandra I. Pokojni tovariš Cvijović je bil med učiteljstvom zelo poznan in priljubljen. Posebno vneto je deloval za prospeh našega Udruženja in je bil eno dobo celo podpredsednik.

Kmalu po rojstvu je prišel v Gornji Milanovac, kjer je dovršil osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Učiteljsko šolo je obiskoval in dovršil v Beogradu. Služboval je na raznih krajih, povsod pa je bil vztrajno delaven, vesten in natančen. Kot podporočnik se je udeležil balkanske vojne. V svetovni vojni je dosegel čin podpolkovnika in bil za zasluge, ki si jih je stekel v borbi za naše osvobojenje večkrat odlikovan.

Bil pa ni samo dober in vesten učitelj, marveč tudi vnet prosvetni delavec. Delal je v »streljački družini«, v kmetijskih zadrugah, »Narodni odbrani«, pri »Jadranski straži« i. dr. Pri »Rdečem križu« je bil predsednik, kjer ga je sredi dela zalotila prezgodnja smrt.

Za velike zasluge, ki si jih je stekel v šoli in pri prosveti naroda, je bil odlikovan z redom sv. Save IV. in V. reda.

Prezgodaj, star šele 58 let je zapustil naše vrste, prerana smrt nam je iztrgala vernega tovariša in borca. Slovensko učiteljstvo, posebno tovariši iz vodstva sekcije, ki smo poznali njegove vrline, žalujemo ob njegovem preranem grobu. Slava njegovemu spominu!

— **Obletnico septembrskih žrtev** bomo praznovali dne 20. IX. Spomnimo se ta dan narodnih mučenikov s tem, da uporabljamo **Narodni kolek 20. IX. 1908.**

Ali ste že član Učiteljske tiskarne?

— **Šolsko-vrtnarska razstava** za katero se marljivo pripravljajo učitelji-vrtnarji **celjskega sreza** bo pokazala ne samo vrtne pridelke, ampak tudi ves kompleks ostalih disciplin, ki so v organski zvezi s šolskimi vrtovi. Po svoji razporedbi bo razstava razdeljena na 23 oddelkov. Vsak oddelek bo uredil poseben šolski vrtnar, ki mu bodo ostali prispevali material. I. oddelek bo pokazal načrte in slike lepih vrtnih skupin odnosno šolsko mladino pri delu. II.—IV. oddelek bo demonstriral drevesničarstvo, šolski sadonosnik in precepljevanje. V V. oddelku bomo videli naravne in umetne oblike drevja, ki se gojijo na vrtu. VI. oddelek nam bo predočil borbo s sadnimi škodljivci. V VII. oddelku bodo razstavljeni vrtni pridelki; pri teh ne bo šlo toliko za izredne pridelke, kakor da se pokaže, kako vpliva zemlja, podnebje in trud na kakovost rastlin. Prav zanimiv bo VIII. oddelek, pod značko delovna šola; tu bodo ročni izdelki, samostojni spisi, risbe in slike šolarjev o domačem šolskem vrtu. Gospodinje bo zanimal IX. oddelek z napisom: zelenjadni vrt. V prav veščih rokah je X. oddelek, ki nam bo pokazal cvetličarstvo na šolskem vrtu. Modernim zahtevam bo odgovarjal XI. oddelek, ki bo pokazal, kako naj bodo današnje šolske sobe in šolska poslopja okrašena. V XII. oddelku bodo razstavljene vrste persti posameznih vrtov, način izboljševanja in pripomočki. XIII., XX., XXI. in XXII. oddelek prikazujejo tehnični del, orodje, praktične predmete. Uporaba v kuhinji, shranjevanje in uporaba vrtnih pridelkov bo ponazorjena v XIV. in XV. oddelku. Prav izdaten bo XVI. oddelek s šolskim čebelarstvom; ne moremo se ravno hvaliti, da bi bil celjski okraj idealen za rejo medonosnih muh, vendar ni šolskega vrta, ki bi za pouk ne imel čebelnjaka. Zaradi tega je precej upraviteljev, ki so z dušo in telesom čebelarji ter dosegajo v svoji stroki tudi lepe uspehe.

Razstava šolskih vrtov bo združena tudi s perutninsko celjskega sreza. Vsa prireditev bo po dosedanjih dispozicijah 14. in 15. oktobra v prostorni telovadnici okoliške deške narodne šole v Celju. Lanski dobro uspeli šolsko vrtnarski razstavi v radovljiškem srezu bo sledil letos celjski srez in morda še kateri drugi. S sreskimi razstavami se učiteljstvo intenzivno pripravlja na predvideno banovinsko razstavo šolskih vrtov.

— **Učiteljice gospodinjsko nadaljevalnih šol!** Izšla je knjižica: **Prehrana — Kuhanje,** ki sta jo spisali tov. **Marija Pleško** in tov. **Marjeta Prašnikar,** založil in izdal pa **Odbor učiteljic gospodinjsko nadaljevalnih šol.** Snov je prilagodena načrtu gosp. nadaljevalnih šol. Zelo uporabljiva bo tudi pri pouku gospodinjstva na narodnih šolah. Naroča se pri tov. **Mariji Pleško** na Vrhniki. Prvi rok za naročanje je **do 7. oktobra,** naslednji termin se objavi naknadno. Držite se terminov, ker je to nujno, radi hitrejše in cenejše odpreme. Tovarišice, naročite takoj, ker je naklada majhna, knjižica pa potrebna pri pouku. Nobena gojenka in absolventka gosp. nad. šol ne sme biti brez nje. Naročnino **poravnajte** po priloženi položnici. Cena izvodu 4 Din. Tej knjižici sledi v najkrajšem času druga: **Dom. — Obleka in perilo.**

Odbor učiteljic gosp. nad. šol.

— **Celjsko učiteljsko društvo.** Kljub ponovnim opominom so nekateri člani še vedno na dolgu s članarino za preteklo šolsko leto. Ne le, da s tem otežkočajo že itak težke blagajniške posle, ampak povzročajo z opetovanimi opomini tudi občutne izdatke. Letos n. pr. za preko 100 Din. — Kako naj nadalje označimo postopanje onih, ki so s pričetkom novega šolskega leta izstopili iz organizacije, ne da bi bili istočasno povedali, kdaj mislijo poravnati zaostalo članarino! Kako pridejo redni člani do tega, da plačujejo stanovske liste za druge — neredne, ki se poleg tega še drugače okoriščajo z organizacijo! Prosim tem potom poslednjič, poravnajte zaostalo članarino najkasneje do konca septembra t. l. — Občni zbor je tu! Članarino za šol. l. 1934./35. pošiljajte do nadaljnjega po starem: redni člani po 16, z osnovnošolskimi učitelji poročene učiteljice pa po 8 Din mesečno.

Blagajnik.

— **Nujna potreba razširjenja naše gluhonemnice.** Kakor vsako leto, se je tudi letos priglasilo za sprejem v gluhonemnico preko 50 otrok. Sprejetih je bilo le 12, ker ni več prostora. To se dogaja leto za letom in lahko izračunamo, koliko otrok med tem časom odraste predpisani starosti in ostane brez pouka. Sedanji zavod je bil ustanovljen za potrebe bivše Kranjske, zato je povsem jasno, da ne more ustrezati potrebam vse banovine. Učiteljstvo ima težko delo na tej šoli, posebno še, ker primanjkuje učnih prostorov, primernih bivalnic in delavnic. Spalnice so prenapolnjene. Vsi prostori so bili proračunani na največ 60 gojencev, danes pa jih je v zavodu skoraj še enkrat toliko. Ker pa bi bilo treba vsaj za 250 gojencev prostora, je nujno potrebno, da se zavod v najkrajšem času razširi, da bo mogel sprejeti v pouk in vzgojo vse gluhoneme otroke iz naše banovine. Ali bi ne bilo prav, da se te važne in človekoljubne ustanove spomnijo naši meceni in pomagajo bedni gluhonemi deci do prepotrebnega pouka in vzgoje. V tem oziru so nam lahko lep vzgled naši bratje na jugu, ki ob raznih prilikah izdatno podpirajo take važne karitativne ustanove.

— **Sekcija Podmladka Jadranske straže** pri kralj. banski upravi opozarja šolska upraviteljstva in poverjeništva Podmladkov Jadranske straže, da se mora po čl. 11. pravil PJS izvršiti občni zbor Podmladka ob začetku šolskega leta. Na občnem zboru se voli novi odbor ter se določi program dela za tekoče šolsko leto. Prične naj se z delom takoj, kjer PJS še ne obstoja, naj se ga skuša ustanoviti. Članarino je mogoče kriti iz zimskih prireditev. Vsi dohodki Podmladkov so njihova last. Denar je povsod naložiti v poštni hranilnici. Podmladki, ki so z »Izveštaji o PJS«, dostavljenimi jim od Sekcije v mesecu juniju, še izostali, naj jih popolnjene nujno odpošljejo na Sekcijo PJS. Kjer še nimajo Podmladki napisnih tabel, naj jih zahtevajo od svojih sreskih načelstev. Za vsa pojasnila se je obračati na Sekcijo, ki bo tudi letos razpošiljala propagandno čtivo in pomorske slike.

Čuvajmo naše morje!

— **Telovadba v I. razredu** nam je delala večkrat preglavico, ker nismo vedeli kaj početi.

Bajželj: **»Vesele ure«** nam dajejo vsestranska navodila in dovolj snovi za vse leto. Cena vezani knjigi 30 Din, broš. 24 Din.

Naroča se v **knjigarnah Učiteljske tiskarne v Ljubljani in Mariboru.**

— **Deljeno uradovanje** je bilo s septembrom zopet uvedeno v državnih uradih. V stanovskem tisku se je že večkrat razpravljalo o tem vprašanju in poudarjalo koristi nedeljenega uradovanja v prid države. V zadnji številki »Našega glasu« je o tem predmetu daljši članek, ki poudarja posebno to-le: Uradnik ima pri nedeljeni službi dovolj časa za odpočitek, prihaja v urad svež in izpočit, zato dela z veseljem in uspehom. Pri nedeljenem uradovanju mu je tudi olajšana skrb za življenje. Uradniki, ki so navezani samo na svoje prejemke žive težko, posebno ako morajo preživljati veliko družino. Zaradi štednje si more najeti uradnik le cenejše stanovanje, in ta so navadno izven središč. Dosti uradnikov pa stanuje izven mesta, kjer so stanovanjske prilike ugodnejše. Pri dolgi, štirikratni dnevni hoji v urad in iz urada izgubi mnogo časa neglede na škodo, ki jo utrpi na obleki, posebno na obuvalu. Vsled pomanjkanja časa se tudi ne more tako posvetiti izobrazbi in vzgoji otrok, kar vendar vsak skrben oče želi, saj je to edina dota, ki jo more dati svojim otrokom. So pa še drugi razlogi, ki govore za nedeljeno uradovanje. Skušnja uči in je tudi dokazala, da se ob enkratnem uradovanju opravi isto delo kakor pri deljenem, v gotovih prilikah pa tudi več. Tudi za občinstvo ni brez pomena kako so razporejene ure v uradih. Ker je običaj, da posečajo stranke urade dopoldne, je v korist tem in uradom samim nedeljeno delo, saj se lahko zglasijo v uradu ob urah, ko so drugi obrati zaprti. To velja posebno za občinstvo, ki prihaja po raznih opravkih in v urade s kmetov. Enkratno nedeljeno uradovanje pa tudi ni brez pomena za državno blagajno, ker se pri tem izdatno prihrani na kurivu in razsvetljavi. Uradništvo vseh vrst si iskreno želi uvedbo nedeljenega uradovanja.

— **Naš sadni rod** je naslov lični knjižici, ki jo je izdal **Ivan Dolinšek,** sadjar v Kamnici pri Mariboru. Na kratko obravnava o zemlji, podlogah v času sajenja, v naročanju dreves, o pripravi zemlje, o sajenju in razdalji ter o obrezovanju dreves. Nadalje nas seznanja z glavnimi sadnimi škodljivci in boleznimi ter navaja sredstva za pokončavanje. Nato sledi poglavje opisov raznih sadnih sort. Knjižico, ki je bogato ilustrirana zaključuje poglavje o gnojenju in koledar za škropljenje sadnega drevja. Učiteljem vrtnarjem bo to lepo delce dober priročnik za delo v šolskih drevesnicah in šolskih sadovnjakih, pa tudi kažipot pri pouku iz sadjarstva, zlasti pa pri naročanju sadnega drevja. Toplo priporočamo.

Osebne zadeve

—i **Napredovali so** 15. VII. 1934. v **VIII. skupino** učitelji(ce): **Drobnič** Anica iz Begunj (Logatec); **Dominko** Frančiška iz Dol. Nemške vasi (Novo mesto); **Bartenjev** Emilija iz Jesenic (Radovljica); **Jerala** Franja iz Predvora (Kranj); **Kac** Elizabeta iz Št. Ilja pri Velenju (Slovengradec); **Šantič-Bajič** Vera iz Laškega potoka; **Štiblar** Ivan iz Kapel Brežice); **Šušteršič** Josipina iz Zabukovja (Brežice); **Tavčar** Angela iz Javorniškega Rovta.

i— **Prevedeni so** 15. VII. 1934. **v IX. skupino** učitelji(ce): **Čanadija** Dragica iz Stanetincev (Ljutomer); **Dobaja** Emilija iz Kruplivnika (Mur. Sobota); **Bizjak** Veronika iz Šulincev (Mur. Sobota); **Flajs** Franc od Sv. Bolfenka na Kogu (Ptuj); **Debevec** Rozalija iz Ženavelj (Mur. Sobota); **Debevec** Boris iz Št. Janža (Krško); **Krulc** Vekoslava iz Dobrovnika (Dol. Lendava); **Lampič** Stanko na Vratih (Drav.).

Učiteljski pravnik

—§ **Kadrski rok — sprejem v državno službo.**

Vprašanje, **ali more postati** moška oseba, ki je 21 let stara, pa še ni odslužila svojega roka pri vojski, **državni uradnik** (uslužbenec), je bilo rešeno že leta 1928., ko je ministrstvo vojske in mornarice s svojim rešenjem Br. 28.409 z dne 5. X. 1928. odločilo, **da so rekruti oproščeni vojaške službe do dneva nastopa službe v kadru.**

Zakon o civ. uradnikih iz leta 1923. je določal v čl. 4. točka 5., da ne more postati drž. uslužbenec oseba, ki je že dovršila 21. leto starosti; vendar pa navaja v čl. 133., ki govori o prestanku službe, v točki 10., da prestane služba po zakonu samem, če dovrši uslužbenec 21. leto starosti, ako ni odslužil svojega roka, ali ni oproščen vojaške službe. Enake določbe ima tudi uradniški zakon iz leta 1931. v § 3./8. in v § 104. točka 11. Iz določbe točke 11. § 104. je jasno, da more postati drž. uslužbenec tudi oseba, ki je 21 let stara in potrjena v vojake, kajti služba ji **prestane** po citirani določbi **še-le tedaj, ko je pozvana** na **odslužitev rednega kadrskega roka.** — (Roč. kat. str. 40.)

Uslužbenec, ki je pozvan na odslužitev kadrskega roka **ne poda ostavke** na drž. službo, temveč samo **javi,** da je pozvan, in nadrejena oblast mu na podlagi tega izda odločbo v smislu § 104./II. § 105. in 103., da se odpušča iz državne službe. Postopek glej v Roč. kat. str. 61. Če je pa uslužbenec odpuščen iz kadrskega roka kot začasno nesposoben — glej postopek na str. 172 Roč. kataloga.

§ **Pravilna navedba** imena v prošnjah in vlogah je n. pr. **»Grum Antonov Ivan«** in ne »Ivan Antonov Grum«. Predpis o rabi imen v tej obliki sloni na naravni podlagi, kar smo že svoječasno objasnili in obnavljamo to ponovno. Ko je otrok rojen, ima le očetov priimek, v gornjem primeru »Grum«, in sicer je po očetu »Antonov«, pri krstu pa je dobil še svoje ime »Ivan«. Pravilno se torej ta oseba naziva: **Grum Antonov Ivan.** Roč. Katalog stran 33!

I. BAJŽELJ

VESELE URE

so potrebne za vsako šolo in za vsakega razrednika v osnovni šoli. - Knjiga nam daje navodila za moderno telesno vzgojo v I. razredu.

Kar smo že dolgo pogrešali,

to smo sedaj dobili. - Naročila za knjigo sprejema UČITELJSKA TISKARNA v Ljubljani. — Cena broš. 24 Din, trdo vez. 30 Din

—§ **»Predmet (zadeva) spredaj«,** išči ga, če je spis obsežen tudi delj časa, kar gotovo ne pospešuje hitrega poslovanja, pa tudi ne nudi takojšnje ugotovitve, kaj spis-vloga vsebuje. Zadevno bi bilo mogoče prav upoštevati navodila v Roč. kat. 1934./35. na str. 36.

Naša gospodarska organizacija

g **Naše gospodarske ustanove.** V poročilu »Učit. tov.« o naših gospodarskih in socialnih ustanovah smo pogrešali **»Društvo upokojenega učiteljstva v dravski banovini«,** ki tudi vrši važno delo, da izplačuje posmrtnine dedičem po smrti društvenikov in tako olajša bedo in omogoči učitelju stanu primeren pogreb. Zlasti velike važnosti je za one tovariše, ki so zamudili pristop k učit. samopomoči. Sedaj je nekaj nad 350 članov in je želeti, da se število poveča. Sprejemni pogoji so ugodni. V udruženju JUU je bila zadnja leta neka napetost med aktivnimi tovariši in upokojenimi. Kar so zakrivili posamezniki, ne sme in ne more kaliti dobrih odnošajev v veliki učiteljski skupini, h kateri pripadajo tako upokojenci, kakor aktivni in brezposelni mladi tovariši.

Vedno se moramo zavedati, da smo učitelji; vsaka škoda, ki zadene upokojence ali aktivne, poročene ali neporočene, je naša skupna škoda. V splošnem še ne sme biti razlike, je li učitelj (nezaposlenec, upokojenec) v organizaciji ali ne, saj so mladi tovariši brez službe in dohodkov in tudi večina upokojencev je v tako slabem gospodarskem položaju, da ne zmore visoke članarine. Na vsak način pa spadajo vsi aktivni v organizacijo in naj bodo vendar enkrat stari osebni spori pozabljeni.

S.

Učiteljska tiskarna

—t **Vabilo k pristopu.** Naša največja in najstarejša zadruga je Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Na zadnjem obč. zboru je bila izvoljena taka uprava in tako načelstvo, kakor je to želela naša sekcija JUU v interesu učiteljstva in tiskarne same. Nobeno drugo podjetje ne more tako dobro uspevati, kakor naša tiskarna, ki ima v učiteljstvu in v šolah stalno zagotovljen priroden krog odjemalcev.

Zato mora biti vsak učitelj član Učiteljske tiskarne. Kot član ima 15% popusta pri vsem kupljenem blagu, ki ga je založila zadruga. Zadružni delež je 250 Din, toda lahko se ga plača v **desetih** mesečnih obrokih. Jamstvo je samo enkratno. Nobene ovire torej ni, da tudi vsi tisti ne postanete člani, ki do sedaj še niste. Za borih 25 Din, plačanih desetkrat zaporedoma, postanete lahko solastnik tako velikega podjetja, kot je Učiteljska tiskarna. Torej, izvolite! Potrebne tiskovine za pristop dobite pri sekciji JUU v Ljubljani ali pa direktno pri Učiteljski tiskarni.

—t **Zvonček.** Ker se je zagotovilo nove vire dohodkov za kritje stroškov bo izhajal tudi v šol. letu 1934/35. Bil je vedno priljubljen pri šolski mladini, zlasti starši so ga čislali. Prepričani smo, da bo naročila vsaka šola vsaj 1 izvod, in bo učiteljstvo priporočalo naročitev premožnejšim staršem. Cena 30 dinarjev letno.

—t **Učila.** Po raznih šolah leži nešteto deloma ali popolnoma pokvarjenih fizikalnih aparatov, ker jih učiteljstvo radi pomanjkanja orodja in raznih priprav samo ne more popraviti. Učiteljska tiskarna sprejema sedaj v popravilo vse stare fizikalne aparate in izvrši delo potom strokovnjakov v najkrajšem času po zmernih cenah.

—t **Vsak učitelj** mora imeti **»Ročni zapisnik«** (Din 16·—) in **Zakon o narodnih šolah** (nova, popravljena izdaja Din 14·—). Opozorite novo nastopivše tovariše na te, zlasti za nje neobhodno potrebne knjige.

—t **Lavtarjeva računska metoda** je moderna in nacionalna. To je vzrok, da se je že takoj spočetka hitro uvedla po vseh šolah, ki so bile količkaj narodnostno ogrožene. Ker je Učiteljska tiskarna v Ljubljani natisnila preurejene in moderno opremljene Lavtarjeve računice in ker je istotako izdala njegovo »Ukoslovje«, ni nobene ovire več, da se ne bi uvedla ta metoda računskega pouka po vseh naših šolah.